

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΚΤΡΟΦΗΣ ΖΩΩΝ
ΤΜΗΜΑ: Πτηνοτροφίας, Χοιροτροφίας, Κονικλοτροφίας & Γουνοφόρων Ζώων

Εκτροφή Πουλερικών
για
Παραγωγή Αυγών Κατανάλωσης

ΑΘΗΝΑ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2019

Σύνταξη : Βασίλης Κόλιας Γεωπόνος Ζωικής Παραγωγής

Πληροφορίες: Μαρία Ζώτη, Βασίλης Κόλιας

Τμήμα: Παμφάγων & Φυτοφάγων Μονογαστρικών, Γουνοφόρων Ζώων και Λοιπών Χερσαίων Οργανισμών

Ταχ. Δ/ση: Βερανζέρου 46 Τ.Κ.101 76

Τηλέφωνο: 210 2125767, 210 2125766

E-mail: mzoti@minagric.gr, vkolias@minagric.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	3
Έναρξη Δραστηριότητας	4
Αδειοδότηση	4
Κτηριακές Εγκαταστάσεις	5
Βιολογική Αυγοπαραγωγός Πτηνοτροφία	6
Ζωικό Κεφάλαιο	7
Διατροφή	7
Κρίσιμα Σημεία Εκτροφής	8
Εμπορία Αυγών	8
Προαιρετικές Ενδείξεις	9
Προγράμματα - Επιδοτήσεις	9
Νομοθεσία	10
Βιβλιογραφία	11

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αυγοπαραγωγός πτηνοτροφία αποτελεί σήμερα έναν από τους πλέον αναπτυγμένους και καλά οργανωμένους κλάδους της ελληνικής κτηνοτροφίας. Σύμφωνα με στοιχεία της Δ/σης Αγροτικής Στατιστικής & Τεκμηρίωσης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων τα παραγόμενα στην Ελλάδα αυγά για ανθρώπινη κατανάλωση καλύπτουν σε ποσοστό περίπου 88,3% τη ζήτηση σε εθνικό επίπεδο. Η ετήσια παραγωγή αυγών για κατανάλωση το 2018 εκτιμάται ότι ανήλθε περίπου στα 1.717 εκ αυγά, εκ των οποίων το 76% δηλαδή περίπου 1.305 εκ αυγά υπολογίζεται ότι προέρχεται από συστηματικές μονάδες εκτροφής και το υπόλοιπο από τη χωρική πτηνοτροφία. Η παραγωγή αυγών συστηματικής εκτροφής πραγματοποιείται από περίπου 649 επιχειρήσεις καταμεμημένες σχεδόν σε όλη τη χώρα. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι 13 μόλις από αυτές παράγουν περίπου το 41% των συνολικά παραγομένων αυγών στην Ελλάδα.

Σε ό,τι αφορά τους τρόπους εκτροφής των ορνίθων βάση στοιχείων του 2017 το 37,3% περίπου των επιχειρήσεων ακολουθούν το συμβατικό σύστημα εκτροφής (σε κλωβοστοιχίες) ενώ το υπόλοιπο 62,7% τα εναλλακτικά συστήματα (28,1% ως αχυρώνες, 30,9% ως ελευθέρως βοσκής και 3,7% ως βιολογικά). Σε ό,τι αφορά στους εκτρεφόμενους πληθυσμούς, από το σύνολο των περίπου 4,5 εκ. ορνίθων αυγοπαραγωγής που διατηρούνται, το 81% εκτρέφονται σε κλωβοστοιχίες και μόλις το 19 % περίπου στα υπόλοιπα συστήματα εκτροφής (11% ως αχυρώνες, 5% ως ελευθέρως βοσκής και 3% ως βιολογικά).

Η χωροταξική κατανομή της παραγωγής αυγών καθώς και αυτή των μονάδων εκτροφής ορνίθων αυγοπαραγωγής παρουσιάζεται στους πίνακες που ακολουθεί.

Χωροταξική κατανομή παραγωγής αυγών κατανάλωσης από μονάδες συστηματικής εκτροφής	
Περιφέρεια	Ποσοστό %
Αττικής	24,48
Πελοποννήσου	13,33
Κεντρικής Μακεδονίας	19,05
Αν. Μακεδονία - Θράκη	8,56
Στερεά Ελλάδα	23,35
Λοιπές	11,23

Χωροταξική κατανομή των μονάδων εκτροφής ορνίθων αυγοπαραγωγής	
Περιφέρεια	Ποσοστό %
Αττικής	39,1
Κεντρικής Μακεδονίας	35,1
Πελοποννήσου	6,2
Στερεά Ελλάδα	4,9
Αν. Μακεδονία - Θράκη	2,3
Λοιπές	12,4

ΕΝΑΡΞΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Πριν δραστηριοποιηθεί κάποιος στον τομέα της αυγοπαραγωγού πτηνοτροφίας, θα πρέπει να έχει φροντίσει να ενημερωθεί για τις ιδιαιτερότητες των εκτροφών αυτού του τύπου, τα τυχόν προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίσει και το κόστος του όλου εγχειρήματος είτε αυτό αφορά στην έναρξη της δραστηριότητας (κόστος εγκαταστάσεων, εξοπλισμού) είτε στο λειτουργικό κόστος (κόστος ζωοτροφών, ζωικού κεφαλαίου, εμβολίων κλπ). Επίσης ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη διάθεση του παραγομένου προϊόντος.

Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας αυτής και εφόσον αποφασίσει κάποιος ότι είναι σε θέση να αναλάβει το επιχειρηματικό ρίσκο, θα πρέπει να φροντίσει για την έκδοση άδειας εγκατάστασης για την πτηνοτροφική του μονάδα. Πριν την έναρξη της διαδικασίας της αδειοδότησης επίσης θα πρέπει να έχει αποφασίσει τόσο το μέγεθος της εκτροφής, τον τύπο (συμβατικό ή εναλλακτικό σύστημα εκτροφής) όσο και την πιθανότητα μελλοντικής επέκτασης της.

ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ

Οι πτηνοτροφικές μονάδες όπως και κάθε άλλη κτηνοτροφική εκμετάλλευση θα πρέπει να βρίσκονται εκτός σχεδίου πόλεως, σε έκταση οπου, βάση των εκάστοτε όρων χρήσης γης, επιτρέπεται η κτηνοτροφία. Επιπλέον αυτού, θα πρέπει να διαθέτουν άδεια εγκατάστασης. Η άδεια αυτή εκδίδεται από τη Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής της οικείας Περιφερειακής Ενότητας. Η όλη διαδικασία έκδοσης της άδεια καθώς και τα απαιτούμενα κατά περίπτωση δικαιολογητικά καθορίζεται στο άρθρο 6 του Ν. 4056/2012 (ΦΕΚ 52/Α/2012) όπως τροποποιείται και ισχύει.

Ένα από τα δικαιολογητικά τα οποία μπορεί να απαιτηθούν κατά την έκδοση της άδειας εγκατάστασης είναι η απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Με την υπ' αριθμ. 65150/1780 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΦΕΚ 3089/Β/4-12-2013), (Παράρτημα VII, Ομάδα 7η -Πτηνο-κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις-) κατηγοριοποιούνται οι πτηνοτροφικές μονάδες ως προς τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και την υποχρέωσή τους στην έκδοση απόφασης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η κατηγοριοποίηση αυτή φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

	Υποκατηγορία A1 ⁽¹⁾	Υποκατηγορία A2 ⁽²⁾	Υποκατηγορία B ⁽³⁾	Παρατηρήσεις
Εγκαταστάσεις εκτροφής ωοτόκων ορνίθων	$\Theta \geq 45.000$	$12.000 < \Theta < 45.000$	$200 < \Theta \leq 12.000$	Θ: Θέσεις ωοτόκων ορνίθων 1 ισοδύναμο ζώο = 150 ωοτόκες όρνιθες
Εγκαταστάσεις εκτροφής άλλων πτηνών (χήνες, ινδιάνοι, ορτύκια, πέρδικες, στρουθοκάμηλοι, φασιανοί κ.λπ.)		$I \geq 30$	$1 < I < 30$	I: ισοδύναμο ζώο 1 ισοδύναμο ζώο = 100 πάπιες, ή 100 ινδιάνοι ή 3.00 ορτύκια, ή 1.000 πέρδικες, ή 40 στρουθοκάμηλοι ανεξαρτήτως ηλικίας, ή 250 φασιανοί

(1) Υποκατηγορία A1: υποχρέωση υποβολή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων για την έκδοση απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. Αρμόδια περιβαλλοντική αρχή για την περιβαλλοντική αδειοδότηση είναι το ΥΠΕΚΑ (άρθρο 3 ν. 4014/2011 ΦΕΚ 209/Α/21-9-2011).

(2) Υποκατηγορία A2: υποχρέωση υποβολή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων για την έκδοση απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. Αρμόδια περιβαλλοντική αρχή για την περιβαλλοντική αδειοδότηση είναι η οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση (άρθρο 4 ν. 4014/2011 ΦΕΚ 209/Α/21-9-2011).

(3) Υποκατηγορία B: υποχρέωση υποβολή πρότυπων περιβαλλοντικών δεσμεύσεων (ΠΠΔ) με ευθύνη της αρμόδιας υπηρεσίας που χορηγεί την άδεια λειτουργίας (άρθρο 8 ν. 4014/2011 ΦΕΚ 209/Α/21-9-2011). Σχετικά με τις ΠΠΔ έχει εκδοθεί η απόφαση 46296/2013 ΦΕΚ 2002/Β/14-8-2013.

Οι μονάδες εκτροφής πουλερικών προκειμένου να αδειοδοτηθούν θα πρέπει να τηρούν ελάχιστες αποστάσεις από οικισμούς, ποτάμια, δρόμους, ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις και άλλους χώρους ενδιαφέροντος όπως αυτοί αναφέρονται στο Παράρτημα του άρθρου 20 του Ν.4056/2012 (ΦΕΚ 52/Α'/2012). Οι αποστάσεις αυτές καθορίζονται ανάλογα με το είδος της μονάδας και το μέγεθός της, βάση του ισοδύναμου ζώου όπως αυτό ορίζεται στην απόφαση 65150/1780/2013 (ΦΕΚ 3089/Β/2013). Κάποιοι επιπλέον περιορισμοί σχετικά με τις αποστάσεις που πρέπει να τηρούν οι μονάδες εκτροφής πουλερικών από άλλες πτηνοτροφικές μονάδες, εκκολαπτήρια, σφαγεία κλπ αναφέρονται στο άρθρο 4 του ΠΔ 224/1998 (ΦΕΚ 175/Α/1998).

Πέρα από την έκδοση άδειας εγκατάστασης ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να εγγραφεί στο σχετικό μητρώο που τηρείται στο τμήμα Κτηνιατρικής της οικείας Δ/σης Αγροτικής Ανάπτυξης & Κτηνιατρικής, έτσι ώστε να πάρει τον κωδικό παραγωγού βάση της οδηγίας 2002/4/ΕΚ, Ο κωδικός αυτός είναι υποχρεωτικό να αναγράφεται πάνω σε όλα τα αυγά που τίθενται στο εμπόριο. Επίσης, βάση των άρθρων 60 και 63 παρ. 8 του νόμου 4235/2014 (ΦΕΚ 32/Α/2014) υποχρεούται να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες ιδιώτη κτηνίατρο ως «Κτηνίατρο εκτροφής». Με την υπ. αριθμό 816/156798 απόφαση του αναπληρωτή υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής του θεσμού του «κτηνίατρο εκτροφής» στις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, ΦΕΚ 3385/Β/2014.

Επιπλέον ο εκτροφέας πουλερικών ως κάτοχος αγροτικής εκμετάλλευσης θα πρέπει να εγγραφεί στο μητρώο αγροτών και αγροτικών εκμεταλλεύσεων (ΜΑΑΕ) σύμφωνα με το Ν.3874/2010 (ΦΕΚ 151/Α/2010). Η εγγραφή στο μητρώο αυτό πραγματοποιείται μέσω του διαδικτυακού τόπου του ΟΠΕΚΕΠΕ (www.opekepe.gr).

ΚΤΗΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Οι κτηριακές εγκαταστάσεις που θα χρησιμοποιηθούν για την στέγαση των πουλερικών, θα πρέπει κατά περίπτωση είτε να διαθέτουν οικοδομική άδεια είτε να είναι κατασκευασμένες σύμφωνα με εγκεκριμένο τύπο κτηνοτροφικών στεγαστρών με σκελετό θερμοκηπίου είτε να μπορεί να χαρακτηριστούν ως πρόχειρα καταλύματα σύμφωνα με το νόμο 4056. Σχετικά με τα κτηνοτροφικά στέγαστρα με σκελετό θερμοκηπίου ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ενημερωθεί από το Κέντρο Ελέγχου Γεωργικών Κατασκευών (τηλ. 2310 991786/998741).

Κατά την κατασκευή των κτηριακών αυτών εγκαταστάσεων θα πρέπει να τηρούνται όσα ορίζονται στο ΠΔ 374 (ΦΕΚ 251/Α/2001) σχετικά με την προστασία των ζώων στα εκτροφεία. Επιπρόσθετα κατά την κατασκευή θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες των πτηνών σε φωτισμό, αερισμό και καθαριότητα, να ληφθεί πρόβλεψη τρόπου απομάκρυνσης της παραγόμενης κοπριάς καθώς και η εφαρμογή των απαιτούμενων μέτρων βιοασφάλειας. Επίσης θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα σχετικά με την διαχείριση των παραγομένων ζωικών υποπροϊόντων (κοπριάς και πτωμάτων) όπως ορίζει η σχετική νομοθεσία για τα ζωικά υποπροϊόντα (Καν. 1069/2009). Σε ότι αφορά την διαχείριση της παραγομένης κοπριάς θα πρέπει η μονάδα εκτροφής να διαθέτει κοπροσωρό, όπως αυτή περιγράφεται στον κώδικα ορθής γεωργικής πρακτικής απόφαση 1420/82031 (ΦΕΚ 1709/Β/2015) (Κτηνοτροφικά απόβλητα άρθρο 6 Παράρτημα Ι).

Ειδικότερα στην περίπτωση των ωτοόκων ορνίθων θα πρέπει επιπλέον να τηρούνται οι απαιτήσεις της οδηγίας 1999/74/ΕΚ (όπως ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με το ΠΔ 216/2003 ΦΕΚ 181/Α/2003). Στην περίπτωση που η εκτροφή πραγματοποιείται σε κλωβούς αυτοί θα πρέπει να είναι «διευθετημένοι - εμπλουτισμένοι» με τα χαρακτηριστικά που αναφέρονται στο άρθρο 6 της οδηγίας. Στην περίπτωση των εναλλακτικών συστημάτων θα πρέπει να τηρούνται όσα αναφέρονται στο πίνακα που ακολουθεί.

Επιπρόσθετα, για τα συστήματα εκτροφής που επιτρέπουν στις ωτοπαραγωγές όρνιθες να μετακινούνται μεταξύ διαφόρων επιπέδων θα πρέπει: α) ο αριθμός των επάλληλων επιπέδων να περιορίζεται σε 4, β) το ελεύθερο ύψος μεταξύ επιπέδων να είναι τουλάχιστον 45 εκ, γ) ο εξοπλισμός τροφής και ποτίσματος να είναι τοποθετημένος

κατά τέτοιο τρόπο ώστε όλες οι όρνιθες να έχουν την ίδια πρόσβαση και δ) τα επίπεδα να διαρρυθμίζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα περιττώματα να μην μπορούν να πέσουν στα κατώτερα επίπεδα.

	Αχυρώνας	Ελευθέρας Βοσκής
Ταΐστρες	Γραμμικές 10 εκ/ όρνιθα Κυκλικές 4 εκ/ όρνιθα	Όπως στον Αχυρώνα
Ποτίστρες	Διαρκούς ροής 2,5 εκ/ όρνιθα Κυκλικές 1 εκ / όρνιθα 1 θηλή ή κύπελλο/ 10 όρνιθες	
Φωλιές	1 φωλιά/ 7 όρνιθες Συλλογικές φωλιές 1 τμ/120 όρνιθες	
Κούρνιας	15 εκ /όρνιθα	
Στρωμνή	Τουλάχιστον 250 τ εκ / όρνιθα Η στρωμνή πρέπει να καλύπτει το 1/3 της επιφάνειας του δαπέδου	
Πυκνότητα	έως 9 όρνιθες / τμ ωφέλιμης επιφάνειας (1)	
Πρόσβαση σε εξωτερικό χώρο	ΟΧΙ	Ύψος τουλάχιστον 35 εκ και πλάτος 40 εκ καταμετρημένα σε όλο το μήκος του κτηρίου. Ένα συνολικό μήκος 2μ πρέπει να είναι διαθέσιμο ανά 1000 όρνιθες
Εξωτερικός χώρος	ΟΧΙ	4 τμ/ όρνιθα Δεν πρέπει να επεκτείνεται πέρα από μία ακτίνα 150μ από το πλησιέστερο άνοιγμα του κτηρίου (2)

- (1) «ωφέλιμη επιφάνεια»: επιφάνεια, πλάτους τουλάχιστον 30 cm και κλίσης έως 14 %, άνωθεν της οποίας υπάρχει ελεύθερος χώρος ύψους τουλάχιστον 45 cm. Η επιφάνεια της φωλιάς δεν αποτελεί μέρος της ωφέλιμης επιφάνειας.
- (2) Η απόσταση αυτή μπορεί να επεκταθεί μέχρι 350 μ από το πλησιέστερο άνοιγμα του κτηρίου, υπό τον όρο ότι επαρκής αριθμός χώρων προφύλαξης και ποτιστρών κατανέμονται ομοιόμορφα σε όλο τον υπαίθριο χώρο με τουλάχιστον 4 χώρους προφύλαξης ανά εκτάριο.

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΥΓΟΠΑΡΑΓΩΓΟΣ ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Στην περίπτωση που κάποιος ενδιαφέρεται για την εκτροφή ορνίθων αυγοπαραγωγής βάση του βιολογικού τρόπου εκτροφής, πέρα των προαναφερθέντων, θα πρέπει να τηρεί όλα όσα ορίζονται στα άρθρα 10, 12 και στο Παράρτημα ΙΙΙ του Καν. (ΕΚ) 889/2008 για την βιολογική γεωργία. Κάποιες από τις απαιτήσεις του κανονισμού αυτού σχετικές με τις εγκαταστάσεις παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί. Επιπλέον θα πρέπει να γνωρίζει ότι δεν θα έχει την δυνατότητα να παράγει παράλληλα αυγά άλλων συστημάτων εκτροφής (κλωβοστοιχίας, αχυρώνα ή ελευθέρας βοσκής).

Στην συνέχεια ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να πιστοποιήσει την μονάδα εκτροφής ως προς τον βιολογικό τρόπο παραγωγής. Η πιστοποίηση αυτή λαμβάνεται από εγκεκριμένο από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, οργανισμούς ελέγχου και πιστοποίησης βιολογικής παραγωγής. Τα στοιχεία των οργανισμών αυτών είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ . <http://www.minagric.gr/index.php/el/2013-04-05-10-13-09/viologiki-georgia-ktinotrofia/egkekrimenoi-foreis-elegxou-pistopoiisis-viologikis-georgias> .

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη βιολογική κτηνοτροφία και την νομοθεσία που την διέπει μπορούν να αναζητηθούν στην σχετική ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/biologikgeorgiaktinotrofia>

	Αυγοπαραγωγικές όρνιθες
Αριθ. Ζώων/ τμ διαθέσιμου κλειστού χώρου	6
στρωμνή	Τουλάχιστον το 1/3 της επιφάνειας του δαπέδου
cm κούρνια/ ζώο	18
φωλιά	1 φωλιά/ 7 όρνιθες ή 120 τ εκ συλλογικής φωλιάς/ πτηνό
Φωτισμός	Max 16 ώρες φως με 8 ώρες τουλάχιστον συνεχόμενο σκοτάδι
Μέγιστος αριθμός ζώων/ ενδιαίτημα	3000
Πρόσβαση σε εξωτερικό χώρο	οι ορνιθώνες πρέπει να είναι κατασκευασμένοι με τρόπο που να επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση όλων των πτηνών σε υπαίθριο χώρο.
Πρόσβαση σε εξωτερικό χώρο	Ανοίγματα συνολικού μήκους 4 μ / 100 τμ διαθέσιμου ενδιαιτήματος
Υπαίθριοι χώροι τμ διαθέσιμου χώρου εκ περιτροπής / κεφαλή	4 τμ με την προϋπόθεση ότι τηρείται το όριο των 170 Kg αζώτου ανά εκτάριο ετησίως

ΖΩΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο έκαστος εκτροφέας μπορεί να προμηθευτεί το απαιτούμενο ζωικό κεφάλαιο για την εκμετάλλευση του είτε ως νεοσσό 1 ημέρας είτε ως πουλάδα 15 εβδομάδων. Η επιλογή της ηλικίας των πτηνών εξαρτάται από τους υπάρχοντες χώρους, την ύπαρξη του απαιτούμενου εξοπλισμού, την ύπαρξη της απαιτούμενης τεχνογνωσίας για την εκτροφή κλπ. Η προμήθεια μπορεί να γίνει από τις υπάρχουσες εκκολαπτικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, από εμπόρους ή με απευθείας εισαγωγή από το εξωτερικό. Βάση στοιχείων του 2018 περίπου το 70% των ορνίθων αυγοπαραγωγής που εκτρέφονται στη χώρα παρήχθησαν ως νεοσσοί στην Ελλάδα. Στοιχεία για τις εκκολαπτικές επιχειρήσεις που έχουν λάβει διακριτικό αριθμό σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 617/2008 βρίσκεται στον ιστότοπο του ΥΠΑΑΤ

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/poulerika/katal_ekolaptikon_epix_240_517.xlsx

Τα κυριότερα υβρίδια ορνίθων αυγοπαραγωγικής κατεύθυνσης που διατίθενται στην αγορά είναι τα LOHMANN, HY LINE, ISA, SHAVER, TETRA-SL, HARCO, BABCOCK, κ.λπ. Πολλά από αυτά τα υβρίδια είναι καταλληλότερα για εναλλακτικά συστήματα εκτροφής μικρής κλίμακας και για την χωρική πτηνοτροφία παρά για τις εντατικές εκτροφές.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Η διατροφή των πτηνών βασίζεται στην χορήγηση φυράματος το οποίο μπορεί να περιέχει δημητριακούς καρπούς, σογιάλευρο, ηλιάλευρο, φυτρόπιτα, πίτυρα, φυτικά έλαια, ανόργανα συστατικά (μαρμαρόσκονη, φωσφορικά άλατα), βιταμίνες, ιχνοστοιχεία, αμινοξέα κ.λπ. Η σύσταση του φυράματος πρέπει να είναι ισορροπημένη και σύμφωνα με τις ανάγκες των πτηνών σε θρεπτικά συστατικά ανάλογα με την ηλικία τους και το στάδιο ανάπτυξής τους. Κάθε υβρίδιο συνοδεύεται από οδηγό εκτροφής στον οποίο πέρα από τα παραγωγικά του χαρακτηριστικά αναφέρονται και οι απαιτήσεις του σε θρεπτικά συστατικά ανά ηλικία. Οι οδηγίες αυτές μπορούν να αναζητηθούν μέσω των ιστοσελίδων των υβριδίων αυτών.

Το χορηγούμενο στα πτηνά φύραμα μπορεί να το προμηθεύεται ο ενδιαφερόμενος από τις εταιρίες παραγωγής ζωοτροφών είτε εξ ολοκλήρου, είτε ως συμπύκνωμα το οποίο θα «αραιώνει» με την απαιτούμενη ποσότητα δημητριακών καρπών, σόγιας κ.λπ. Επίσης μπορεί να προμηθεύεται μεμονωμένα τις απαιτούμενες α' ύλες και να το παράγει μόνος του. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις πρέπει να τηρεί τα όσα ορίζονται από τον Καν.(ΕΚ) 183/2005 σχετικά με την υγιεινή των ζωοτροφών και την ΚΥΑ 340668/2008 ΦΕΚ 2422/Β/2008 καθώς και να έχει λάβει των απαιτούμενο κωδικό εγγραφής ή έγκρισης από τη Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής της οικείας περιφερειακής ενότητας.

ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΤΡΟΦΗ

Κατά την διάρκεια της εκτροφής των ορνίθων ο εκτροφέας πέρα των άλλων θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή και στα παρακάτω:

- Ποιότητα ζωικού κεφαλαίου: Τα πουλιά θα πρέπει να είναι ομοιόμορφα, ζυηρά και εμβολιασμένα με τα απαιτούμενα εμβόλια, προερχόμενα από αξιόπιστο προμηθευτή.
- Εμβολιασμοί: Πρέπει να πραγματοποιούνται οι απαραίτητοι κατά περίπτωση εμβολιασμοί στον ενδεδειγμένο χρόνο, με τον ενδεδειγμένο τρόπο και συχνότητα. Τα χρησιμοποιούμενα εμβόλια πρέπει να έχουν αποθηκευθεί σύμφωνα με τις οδηγίες του κατασκευαστή και ο χρησιμοποιούμενος εξοπλισμός να έχει ελεγχθεί και απολυμανθεί.
- Διατροφή: Οι χρησιμοποιούμενες ζωοτροφές θα πρέπει να είναι καλής ποιότητας από υγειονομικής άποψης και η σύνθεση του φυράματος ισορροπημένη και σύμφωνη με τις ανάγκες των πτηνών σε θρεπτικά συστατικά.
- Συνθήκες εκτροφής: Οι συνθήκες που επικρατούν στην εκτροφή (φωτισμός, αερισμός, υγρασία) θα πρέπει να είναι αυτές που εξασφαλίζουν την βέλτιστη έκπτυξη των γενετικών χαρακτηριστικών των πτηνών σύμφωνα με τον οδηγό εκτροφής του υβριδίου.
- Εξοπλισμός πτηνοτροφείου: Ο χρησιμοποιούμενος εξοπλισμός (ταΐστρες, ποτίστρες, φωλιές, ανεμιστήρες, σύστημα φωτισμού, συστήματα υδρόψυξης κλπ) θα πρέπει να είναι επαρκής σε αριθμό, να διατηρείται καθαρός και να λειτουργεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές του κατασκευαστή του.
- Τήρηση μέτρων υγιεινής: Θα πρέπει να τηρούνται όλα τα απαραίτητα μέτρα υγιεινής (μυοκτονίες, απολυμάνσεις, απεντομώσεις, αποφυγή σημείων μόλυνσεων – στάσιμα νερά κ.λπ.) στο χώρο εκτροφής, παρασκευής ζωοτροφών, συλλογής και συσκευασίας αυγών και γενικά σε όλους τους χώρους της εκμετάλλευσης.
- Ημερήσια απομάκρυνση απωλειών.
- Επιθεωρήσεις: Τόσο το ζωικό κεφάλαιο όσο και ο μηχανολογικός εξοπλισμός θα πρέπει να επιθεωρούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να αποφευχθεί α) σπατάλη τροφών λόγω μη σωστής λειτουργίας του συστήματος ταΐσματος, β) έλλειψη νερού ή διαρροές λόγω μη σωστής λειτουργίας της τροφοδοσίας του πτηνοτροφείου με νερό και γ) να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν εγκαίρως μολυσματικές ασθένειών.
- Τήρηση μητρώων – ιστορικού εκτροφής.
- Τήρηση μητρώου φαρμακευτικής αγωγής (http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/ktiniatrika_Farmaka/mitroo_farm_agogis_ektrofis070915.doc)

ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΥΓΩΝ

Τα αυγά που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση πρέπει να είναι ωοσκοπημένα και να αναγράφουν τον κωδικό παραγωγού. Η ωοσκόπηση τους μπορεί να γίνει σε υφιστάμενα ωοσκοπικά κέντρα μετά από συμφωνία. Στην περίπτωση που ο εκτροφέας θέλει να ωοσκοπεί και να συσκευάζει τα αυγά που παράγει μόνος του, τότε θα πρέπει να

προβεί στην κατασκευή και εξοπλισμό του απαιτούμενου χώρου σύμφωνα με τους Καν. (ΕΚ) 589/2008 (άρθρο 5), 852/2004 (Παράρτημα II) και τον Καν. (ΕΚ) 853/2004 (Παράρτημα III Τμήμα Χ). Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να επικοινωνήσει με το τμήμα Κτηνιατρικής της οικίας Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής απ' όπου μετά από τους σχετικούς ελέγχους θα του χορηγηθεί ο σχετικός κωδικός ωοσκοπικού κέντρου.

Στον Καν. (ΕΚ) 589/2008 σχετικά με τις προδιαγραφές εμπορίας των αυγών ορίζονται όλες οι πληροφορίες που είναι υποχρεωτικές να αναγράφονται στις συσκευασίες των αυγών καθώς και τα αρχεία που οφείλουν να τηρούν οι παραγωγοί και τα κέντρα ωοσκόπησης και συσκευασίας αυγών.

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΕΣ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ

Οι μόνες προαιρετικές ενδείξεις που επιτρέπονται να χρησιμοποιούνται και να αναγράφονται στις συσκευασίες αυγών σύμφωνα με τον καν. 589/2008 αφορούν α) στον τρόπο διατροφής των ωοτόκων ορνίθων και β) στη χρήση της ένδειξης «εξαιρετικά» ή «εξαιρετικά φρέσκα». Οι παραπάνω ενδείξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο μετά την πιστοποίηση της εκμετάλλευσης από τον ΕΛΓΟ- ΔΗΜΗΤΡΑ (<http://www.agrocert.gr/pages/content.asp?cntID=28&catID=15>)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ – ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ

Η πτηνοτροφία έχει ενταχθεί ως επιλέξιμη δραστηριότητα στα εξής προγράμματα:

- **Υπομέτρο 4.1 «Επενδύσεις που βελτιώνουν τις συνολικές επιδόσεις του ενεργητικού (Σχέδια Βελτίωσης)»** στο πλαίσιο του «Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020» του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.
- **Υπομέτρο 4.2 «Στήριξη για επενδύσεις στην μεταποίηση/ εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων, με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν»** στο πλαίσιο του «Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020» του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.
- **Υπομέτρο 6.1 «Εκκίνηση Επιχείρησης από Νέους Γεωργούς»** στο πλαίσιο του «Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020» του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.
- **Υπομέτρο 6.3 «Ανάπτυξη μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων»** στο πλαίσιο του «Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020» του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.
- **Επενδυτικός Νόμος 4399/2016 (ΦΕΚ 117/Α/2016)** Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού σε συνδυασμό με τις κοινές υπουργικές αποφάσεις 108612 και 108621 (ΦΕΚ 3410/Β/2016) των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.
- Επίσης η ίδρυση /επέκταση/ εκσυγχρονισμός μονάδων τυποποίησης & συσκευασίας αυγών κάτω από προϋποθέσεις και περιορισμούς μπορεί να επιδοτηθεί στα πλαίσια των προγραμμάτων Leader που εφαρμόζονται από τις κατά τόπους αναπτυξιακές εταιρίες.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις επιλέξιμες δράσεις και δαπάνες καθώς και τους περιορισμούς που θέτει κάθε πρόγραμμα ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να ανατρέξει στις σχετικές υπουργικές αποφάσεις και στους κατά περίπτωση φορείς εφαρμογής του προγράμματος.

Η παρακολούθηση της εξέλιξης των προγραμμάτων στο πλαίσιο του «Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020» μπορεί να γίνεται μέσω του site www.agrotikianaptixi.gr (για περισσότερες πληροφορίες ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να

απευθυνθεί στην Ειδική Υπηρεσία Συγχρηματοδοτούμενων Μέτρων & Πράξεων Αγροτικής Ανάπτυξης στα τηλέφωνα 210 5275227/ 5275256/ 5275262/ 5275271/ 5275227) ενώ του επενδυτικού νόμου μέσω του www.ependyseis.gr (για περισσότερες πληροφορίες ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να απευθυνθεί στο τηλ. 210 3258800 - 804).

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΟΡΝΙΘΕΣ ΑΥΓΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

- Καν. (ΕΚ) 589/2008 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου σχετικά με τις προδιαγραφές εμπορίας των αυγών.
- ΟΔΗΓΙΑ 1999/74/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ περί των στοιχειωδών απαιτήσεων για την προστασία των ωοπααραγωγών ορνίθων.

ΓΕΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- Προστασία των ζώων στα εκτροφεία ΠΔ 374-2001 (ΦΕΚ 251/Α/2001).
- Κτηνίατρος εκτροφής άρθρα 60 και 63 παρ. 8 του νόμου 4235 (ΦΕΚ 32/Α/2014).
- Απόφαση 816/156798 (ΦΕΚ 3385/Β/2014) του αναπληρωτή Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων σχετικά με τις λεπτομέρειες εφαρμογής του θεσμού του «κτηνίατρου εκτροφής» στις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.

ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ

- Διαδικασία Έκδοσης Άδειας Εγκατάστασης Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων Νόμος 4056/2012 (ΦΕΚ52/Α/2012) Ρυθμίσεις για την κτηνοτροφία και τις κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις και άλλες διατάξεις.
- Νόμος 4235 (ΦΕΚ32/Α/2014) άρθρο 43 Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4056/2012.
- ΠΔ 224/1998 (ΦΕΚ 175/Α/1998) Υγειονομικά και λοιπά μέτρα για τον έλεγχο και καταπολέμησης της σαλμονέλλωσης των πουλερικών.
- ΚΥΑ 5888 (ΦΕΚ 355/Β/2004) όροι και δικαιολογητικά για την έκδοση της έγκρισης κατασκευής κτηνοτροφικών στεγάστρων με σκελετό θερμοκηπίου.

Περιβαλλοντική Αδειοδότηση

- Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος (Ν.4014/2011 ΦΕΚ 209/Α/2011).
- Κατηγοριοποίηση Πτηνοτ./Κτηνοτρ. Εγκαταστάσεων-Παράρτημα VII Ομάδα 7η (Απόφαση 65150/1780/2013 ΦΕΚ 3089/Β/2013).
- Περιεχόμενο του φακέλου περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α΄ της απόφασης 65150/1780/2013 (ΦΕΚ 3089/Β/2013). Απόφαση 170225/2014 (ΦΕΚ 135/Β/2014)
- Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ) για έργα και δραστηριότητες της κατηγορίας Β της 7ης ομάδας « Πτηνοκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις » του Παραρτήματος VII, της υπ' αριθ. 1958/2012 (ΦΕΚ Β΄ 21) υπουργικής απόφασης όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και ειδικότερα για τα έργα και τις δραστηριότητες με α/α 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 και 14, (Απόφαση 46296/2013 ΦΕΚ 2002/Β/2013).

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΕΚΤΡΟΦΕΣ

- Κανονισμός Πιστοποίησης Agrocert για τις ειδικές πτηνοτροφικές εκτροφές (http://www.agrocert.gr/photos/kanonismoi%20euenosis/cfiles/spe-r-01.3_req_epe_14.07_2011.pdf).
- Απόφαση 313875/7-12-2004 (ΦΕΚ 1844/Β/2004) κανόνες εμπορίας κρέατος πουλερικών – αυγών (ειδικών πτηνοτροφικών εκτροφών).

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

- Καν. (ΕΚ) 834/2007 βιολογική παραγωγή & επισήμανση βιολογικών προϊόντων.
- Καν. (ΕΚ) 889/2008 εφαρμογή του Καν. (ΕΚ) 834-2007 (άρθρο 10,12, παράρτημα 3).

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

- Καν. (ΕΚ) 1924/2006 σχετικά με τους ισχυρισμούς επί θεμάτων διατροφής και υγείας που διατυπώνονται για τα τρόφιμα.
- Καν. (ΕΚ) 1169/2011 σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές.

ΖΩΙΚΑ ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΑ-ΑΠΟΒΛΗΤΑ

- Καν. (ΕΚ) 1069/2009 περί υγειονομικών κανόνων για ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1774/2002.
- Καν. (ΕΚ)142/2011 για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1069/2009 και για την εφαρμογή της οδηγίας 97/78/ΕΚ του Συμβουλίου όσον αφορά ορισμένα δείγματα και τεμάχια που εξαιρούνται από κτηνιατρικούς ελέγχους στα σύνορα οι οποίοι αναφέρονται στην εν λόγω οδηγία.
- Κώδικας ορθής γεωργικής πρακτικής απόφαση 1420/82031 ΦΕΚ 1709/Β/2015 (Κτηνοτροφικά απόβλητα άρθρο 6 Παράρτημα Ι).

ΥΓΙΕΙΝΗ

- Υγιεινή Τροφίμων Καν. (ΕΚ) 852/2004.
- Υγιεινή Προϊόντων Ζωικής Προέλευσης Καν. (ΕΚ) 853/2004.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Στους ιστότοπους που ακολουθούν υπάρχουν πληροφορίες τόσο σχετικά με θέματα εκτροφής – διατροφής κλπ των πουλερικά όσο και παραγωγικά χαρακτηριστικά των περισσότερων διαθέσιμων υβριδίων. Οι παρακάτω ιστότοποι είναι ενδεικτικοί και η αξιολόγησή τους επαφίεται στον αναγνώστη.

- <http://en.aviagen.com/>
- <http://www.hubbardbreeders.com/>
- <http://www.novogen-layer.com/>
- <http://www.babolnatetra.com/termekek>
- <http://www.cobb-vantress.com/academy>
- <http://www.isapoultry.com>
- <http://www.hyline.com/>
- <http://www.ltz.de/produkte/Layers/>
- http://www.canadianpoultry.ca/cms_pdfs/Important%20Poultry%20Diseases%200058%20-%20CPC%20website.pdf
- <https://www.slideshare.net/drvasuc/fao-picture-book-on-avian-diseases>
- <http://partnersah.vet.cornell.edu/avian-atlas/>

Σημείωση συντάκτη: Η κοινοτική νομοθεσία που αναφέρεται στο κείμενο μπορεί να αναζητηθεί στον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el> ενώ η εθνική νομοθεσία στον ιστότοπο του εθνικού τυπογραφείου <http://www.et.gr/docs-nph/search/fekForm.html#results #results>